

Väitöksiä

Tanssimusiikki ruotsinsuomalaisen identiteetin rakentajana

Joensuun yliopiston, humanistisessa tiedekunnassa esitettiin 9.12.2000 tarkastettavaksi FL Pekka Suutarin väitöskirja ”Götajoen jenka. Tanssimusiikki ruotsinsuomalaisen identiteetin rakentajana”. Tutkimus kuuluu musiikkitieteen (etnomusikologian) alaan. Vastaväittäjänä oli Dosentti Vesa Kurkela Tampereen yliopistosta ja kustoksena professori Seppo Knuutila Joensuun yliopiston humanistisesta tiedekunnasta.

Pekka Suutarin väitöskirja tarkastelee ruotsinsuomalaista tanssimusiikkia yökerhoissa, ravintoloissa ja ruotsinsuomalaisissa seuroissa esitettynä. Suutari on vuosina 1990–91 ja 1997–98 osallistunut vuoden mittaisten kenttätöjaksujen aikana tapahtumiin, tanssin ja haastatellut muita tanssijoita, kuunnellut musiikkia ja kysellyt muusikoilta heidän soittomotiivejaan. Sekä tanssijat että muusikot saavat omat lukunsa, joissa musiikkia ja tanssia tarkastellaan mm. repertoaarianalyttisesti. Kirjassa luodaan myös katsaus ruotsinsuomalaisten julkaiseisiin äänitteisiin, niiden vastaanottoon ja musiikkijulkisuuteen.

Suutarin tutkimusnäkökulmana on ruotsinsuomalainen identiteetti: mitä musiikki merkitsee ruotsinsuomalaisuudelle, miten sitä koetaan tanssissa ja miten eri

sukupolvet kohtaavat tanssipaikoilla? Tutkimus valottaa paitsi tanssimusiikin luonnetta ja sen muutoksia, myös tanssin ja musiikin merkitystä yhteisöllisyyden ja moninaisten identiteettien rakentamisessa.

Ruotsinsuomalaisen musiikin esittäminen tansseissa on jatkunut yhtäjaksoisesti 1950–60-luvuilta nykypäivään. Perinne on alkanut Suomessa, ja kotoa opittujen taitojen ja mallien avulla se on tullut siirtolaisten mukana Ruotsiin. Ruotsissa tanssimusiikin perinne, musisoiminen ja tanssiminen, on ollut elävää ja spontaania kyeten vetämään eri ikäisiä ihmisiä jatkuvasti piiriinsä. Jatkuvista muutoksista huolimatta jotain myös säilytetään, ja tanssien ohella erilaiset ruotsinsuomalaisen musiikkitoiminnan muodot ovat jättäneet jälkensä myös äänilevyille. Ruotsinsuomalaisia äänitteitä luetellaan kirjan liitteessä yhteensä 238 kpl.

Ensimmäinen maahanmuuttajapolvi on suomalaisen tanssimusiikin suurin ”kuluttajaryhmä” Ruotsissa. Tärkeää tanssien jatkumiselle ja toimivuudelle on kuitenkin myös aktiivinen toisen sukupolven osallistuminen, mikä tuo tapahtumiin uusia näkökulmia ja vaikutteita. Taitavimmat tanssijat toimivat esikuvina muille, mutta esimerkiksi suomenkielen osaamattomuus ei ole este tansseihin tulemiselle.

Merkittävää tanssikulttuurissa on hyvin sopeutuneiden ruotsinsuomalaisten ”paluu” kulttuurisille juurilleen. Tansseissa käymisen motiivit ovat monet – niistä haetaan mielihyvää, musiikillisia ja sosiaalisia kokemuksia ja seu-

raa – mutta kaikkia osallistujia tuntuu yhdistävän halu ylläpitää suomalaisuutta. Tähän tarkoitukseen tanssit ruumiillisena ja musiikillisena kokemuksena soveltuvatkin erinomaisesti. Tanssikulttuuri ei ole yhtenäinen kokonaisuus, mutta se osoittaa, että ruotsinsuomalaisuuden puolesta taistelevien ja ruotsalaiseen kulttuuriin sujuvammin sulautuneiden vastakkainasettelua ei ole. Ihmisten kiinnostus perinnettä kohtaan ylittää kulttuurisen integroitumisen tuomat poliittiset esteet.

Ruotsinsuomalaisten kohdalla kysymys on ryhmän olemassaolon konstruomisesta aktiviteettien avulla. Musiikki on heille tapa elää yhdessä ja tuottaa jaettuja arvoja ja kertomuksia. Sosiaaliset ryhmät eivät omaa yhteisiä arvoja tai identiteettejä siinä mielessä, että kulttuuritoiminta (esim. tanssiminen) olisi tällaisten jaettujen arvojen seurausta. Kokemus ryhmän olemassaolosta näyttää päinvastoin olevan seurausta osallistumisesta ruotsinsuomalaisiin aktiviteetteihin.

Vähemmistön kulttuuritoiminta ei ole merkki syrjäytymisestä, vaan pikemminkin toimintakykyisyydestä ja itseilmaisun kyvyistä. Omien kulttuuristen juurten eläminen mahdollistaa suuren liikkumatilan nykykulttuurissa. Perinne ei ole kivireki, vaan mielekkään ryhmän sisäisen toiminnan ja identiteetin rakentaja.

Väitöskirjaa voi tilata Suomen etnomusikologisesta seurasta, PL 35, 00014 Helsingin yliopisto, tai email: laura.karkinen@helsinki.fi. Hinta on 130 mk.